

ζοντες ἐκ τοῦ πλησίον τούτοις τοιούτους ἐνδοστρεφεῖς συναισθάνονται πρὸς αὐτοὺς ἰσχυρότεραν ἀντιπάθειαν.

Ἄλλ' ἢ τοῦ περιβάλλοντος ἐπιρροή, ἣν ὁ ἐνδοστρεφῆς ἀποκρούει συνειδητῶς, καταλαμβάνει αὐτὸν ὑπούλως ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου ὀρμωμένη καὶ ἀπειλεῖ νὰ παραλύσῃ αὐτὸν ὀλοσχερῶς. Ἴνα δὲ ἀποφυγῇ τὰς ἀσυνειδήτους ταύτας ὀχληρὰς ἐπιδράσεις, καταφεύγει εἰς ἰσχυρότερον εἰς τὴν ἀπομόνωσιν, ἣτις ὁμως, χωρὶς βέβαια νὰ τὸ ἐννοῇ ὁ πάσχων, κατὰ κανόνα ὁδηγεῖ εἰς βαθύτεραν σύγκρουσιν, ἣτις κατατρίβει αὐτὸν ἐνδομύχως.

Ὁ ἐνδοστρεφῆς ἀναπτύσσει τὰς ἰδέας αὐτοῦ συνθετικῶς καὶ θετικῶς. Ἄλλ' ἐάν χαλαρωθῇ ἡ συνάφεια αὐτῶν μετὰ τῆς ἀντικειμενικῆς ἐμπειρίας, προσλαμβάνουν μυθικὸν χαρακτῆρα. Διὰ τοῦτο ἡ διανόησις αὕτη εἶναι πολύτιμος μόνον ἐφ' ὅσον ἡ συνάφεια αὐτῆς μετὰ τῶν ἐκάστοτε γνωστῶν ἐμπειρικῶν γεγονότων εἶναι προφανῆς καὶ καταληπτῆ. Ἀσήμαντος δὲ γίνεται, εὐθύς ὡς προσλάβῃ μυθικὸν χαρακτῆρα.

Αἱ πρὸς τὴν διανόησιν ταύτην ἀντιτιθέμεναι, σχετικῶς δ' ἀσυνειδήτοι, λειτουργίαι εἶναι αἱ ἀρχέγονον ἐξωστρεφῆ χαρακτῆρα ἔχουσαι λειτουργίαι τοῦ συναισθήματος, τῆς ἐνοράσεως καὶ τοῦ αἰσθήματος· ἐκ τούτων δὲ προέρχονται πᾶσαι αἱ ὀχληραὶ ἐξ ἀντικειμένων προερχόμεναι ἐπιδράσεις, εἰς ἃς ὑπόκειται ὁ ἐνδοστρεφῆς διανοητικὸς τύπος.

Ἐν τῶν ἀντικειμένων, εἰς τὰ ὅποια ἀποδίδεται οἷον ἐπιμαγική δύναμις, καθ' ἣς ἐπινοοῦνται διάφορα μέσα, εἶναι καὶ τὸ γυναικεῖον φύλον, πρὸ τοῦ ὁποίου πλεῖστοι ἐνδοστρεφεῖς περιπίπτουν εἰς ἀμηχανίαν.

4. Ὁ ἐνδοστρεφῆς συναισθηματικὸς τύπος.

Ἡ κατανόησις καὶ περιγραφή τοῦ ἐνδοστρεφοῦς συναισθήματος εἶναι κατὰ Γιούγκ δύσκολος· διότι τοῦτο κυρίαν πηγὴν ἔχει τὸ ὑποκείμενον καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὸ ἀντικείμενον. Ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ συναισθηματικὸν τοῦτο παρέχει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐλαττώνει τὴν ἀξίαν τῶν ἀντικειμένων καὶ ἐπομένως

φαίνεται ἀρνητικόν· τείνει πάντοτε εἰς ἔντασιν ἐνδόμυχον, εἰς ἣν τὰ ἀντικείμενα ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ παρορμῶσι δύνανται. Ὅσῳ δὲ βαθύτερον τὸ συναίσθημα τοῦτο, τόσῳ δυσκαταληπτότερον καὶ δυσπαρατηρητότερον. Ὁ τύπος οὗτος ἔχει ἰσχυρὰν τὴν ῥοπήν νὰ μὴ ἀποκαλύπτεται πρὸ τῶν ἄλλων· χάριν δὲ τούτου εἰς τὸν παρατηρητὴν ἐπιδεικνύει (φαινομενικὴν) καταπλήσσοσαν ἀδιαφορίαν ἢ ἀρνητικὰς συναισθηματικὰς κρίσεις.

Ἐπειδὴ ἐν γένει αἱ ἀρχέγονοι εἰκόνες εἶναι ἐν ταυτῷ καὶ ἰδέαι καὶ συναισθήματα, ἔπεται ὅτι καὶ αἱ θεμελιώδεις ἰδέαι τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ἀθανασίας κλπ. ἔχουσι σημασίαν καὶ ἀξίαν ὄχι μόνον διανοητικὴν ἀλλὰ καὶ συναισθηματικὴν. Ὅ,τι ἄρα ἰσχύει περὶ τῆς ἐνδοστρεφοῦς διανοήσεως ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ ἐνδοστρεφοῦς συναισθήματος μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι τὸ ἐκεῖ διὰ τῆς νοήσεως ἐξευρισκόμενον ἐνταῦθα συλλαμβάνεται συναισθηματικῶς. Ἄλλ' ἐνῶ, ὡς εἰκός, τὰ διανοήματα καὶ εὐκολώτερον καὶ εὐληπτότερον δύνανται νὰ ἐκφράζωνται, τούναντίον ἡ ἐκφρασις τῶν συναισθημάτων, μάλιστα δὲ τῶν ἐνδοστρεφῶν, ἀπαιτεῖ ἀσυνήθη γλωσσικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν ἐκφραστικὴν δεινότητα.

Ἐὰν τὸ ἐνδοστρεφές συναίσθημα νοθευθῇ δι' ἐγωϊσμοῦ, προκαλεῖ τὴν ἀντιπάθειαν τῶν ἄλλων· διότι ἀποβλέπει κυρίως πρὸς τὸ ἴδιον ἐγώ, παρέχει τὴν ἐντύπωσιν τῆς αὐταρεσκείας καὶ τὴν τοῦ ἐπιζητεῖν τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἄλλων.

Ἐπιτεινομένη εἰς τὰ ἄκρα ἡ λειτουργία τοῦ ἐνδοστρεφοῦς συναισθήματος δημιουργεῖ κενὸν περιεχομένου πάθος, καθ' ὃ συναισθάνεται τις ἀπλῶς ἑαυτόν. Εἶναι δὲ ἡ κατάστασις αὕτη ἡ καλουμένη ἔκστασις τῶν μυστικοπαθῶν, ἥτις δύναται ἐν τέλει νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὰς ἀπωθουμένας ἐξωστρεφεῖς λειτουργίας.

Ὁ τὸ ἐνδοστρεφές συναίσθημα κυρίαν ψυχικὴν λειτουργίαν ἔχων εἶναι ὁ ἐνδοστρεφῆς συναισθηματικὸς τύπος, ὅστις ἀνευρίσκεται ἰδίᾳ παρὰ γυναῖξί. Αἱ τοιαῦται γυναῖκες εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σιωπηραί, δυσπρόσιτοι, ἀκατανόητοι

καὶ πολλάκις κρύπτονται ὑπὸ προσωπεῖον παιδὸς ἢ κοινοῦ ἀνθρώπου· οὐχὶ σπανίως δὲ εἶναι καὶ μελαγχολικά. Αὐταὶ κυρίως εἶναι τὰ κατὰ τὴν παροιμίαν «σιγαλὰ ποτάμια». Πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπιδεικνύουν συμπαθεῖ ὁμοφωνίαν, εὐάρεστον ἡρεμίαν, οὐδεμίαν δὲ πρόθεσιν νὰ προκαλέσουν, νὰ ἐνοχλήσουν, νὰ ἐπιβάλουν τὴν γνώμην των ἢ ἀπλῶς νὰ μεταβάλουν τὴν τῶν ἄλλων. Καίτοι ἐπιδεικνύεται πάντοτε προθυμία πρὸς ἡρεμον καὶ ἀρμονικὴν μετὰ τῶν ἄλλων συναναστροφὴν, ὅμως γνησίᾳ φιλοφροσύνῃ καὶ θερμῇ προθυμίᾳ συνήθως δὲν ὑπάρχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρατεῖ κατὰ βάθος ἀδιαφορία καὶ ψυχρότης. Οὐχὶ σπανίως οἱ τοιοῦτοι ἔχουν τὸ συναίσθημα, ὅτι περιττὴ εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς των. Πρὸς τὸ συναρπάζον δὲ καὶ πληροῦν τοὺς ἄλλους ἐνθουσιασμοῦ ὁ τύπος οὗτος ἐπιδεικνύει εὐμενῆ οὐδετερότητα, ἣτις ἐνίοτε φέρει τὸν χαρακτήρα τῆς ὑπεροχῆς καὶ τοῦ ἐλέγχου, ὁ ὁποῖος, ἐὰν ὁ ἐνθουσιῶν ἕτερος εἶναι εὐαίσθητος, εὐκόλως καταβάλλει τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτοῦ.

Εἶναι εὐκόλον ἐπιπολαίως κρίνων τις νὰ νομίση, ὅτι ὁ τύπος οὗτος στερεῖται παντὸς συναισθήματος. Ἄλλ' ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ὄλως πεπλανημένη· διότι ὁ ἐνδοστρεφῆς συναισθηματικὸς συναισθάνεται οὐχὶ κατ' ἑκτασιν, ἀλλὰ κατ' ἑντασιν· τὰ συναισθήματα αὐτοῦ ἔχουν βάθος μέγα καὶ οὐχὶ πλάτος. Συμπαθητικὸν συναίσθημα π.χ. κατ' ἑκτασιν ἀνεπτυγμένον ἐκδηλοῦται εὐκόλως εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην κατάλληλον περίστασιν λόγῳ καὶ ἔργῳ· οὕτω δ' ἐκδηλωθὲν δύναται παρευθὺς νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τῆς ἐκάστοτε κρατούσης ἐντυπώσεως καὶ νὰ ἡρεμήσῃ· συμπαθητικὸν ὅμως συναίσθημα κατ' ἑντασιν ἀνεπτυγμένον παραμένει ἀνεκδήλωτον καὶ ἀναπτύσσεται κατὰ βάθος εἰς πάθος δυνάμενον νὰ περιλαμβάνῃ συγχρόνως τὴν δυστυχίαν ὀλοκλήρου κόσμου καὶ εἶτα νὰ παραμένῃ ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ οἶονεὶ ἀπολελιθωμένον. Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐκτραγῆ ποτε ἐξαίφνης καὶ καθ' ὑπερβολὴν καὶ νὰ ὤθησῃ εἰς πράξεις καταπληκτικὰς, ἡρωϊκὰς. Ἄλλ' εἰς τὰς πράξεις ταύτας μάτην ἀναζητεῖ τις τὴν ὀρθὴν σχέσιν τοῦ ἀντικειμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον. Πρὸ παντὸς δὲ εἰς τὸν ἐξωστρεφῆ φαίνεται ἡ συμπά-

θεια αὕτη τοῦ ἐνδοστροφούς ὡς ψυχρότης· διότι ὁ ἐξωστρεφῆς ὁρατὰς μὲν πράξεις τοῦ ἐνδοστροφούς δὲν βλέπει, εἰς ἀοράτους δὲ δυνάμεις ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύῃ. Ἐντεῦθεν δὲ πολλαὶ γεννῶνται παρεξηγήσεις. Ἄλλ' οὐδ' αὐτὸς ὁ ὑγιῆς ἐνδοστροφῆς γινώσκει σαφῶς τὸ πραγματικὸν ἀντικείμενον, εἰς ὃ ἀναφέρεται τὸ συναίσθημα αὐτοῦ. Ὁ ἐνδοστροφῆς συναισθηματικὸς κατέχεται ὑπὸ τῆς κερυμμένης φιλοδοξίας νὰ ὑπερέχη τοῦ ἀντικειμένου· διὰ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον εἶναι ἀόριστον καὶ ἀσαφές ἐν τῷ μέσῳ ἐμπαθῶν συναισθημάτων.

Ἡ πάσις αὕτη πρὸς ὑπεροχὴν, ἣτις κατὰ κανόνα τηρεῖ τὸ προσήκον μέτρον καὶ δὲν ταράσσει τοὺς ἄλλους, δύναται νὰ αὐξηθῇ οὕτως ὑπερέτρως, ὥστε νὰ συναισθάνωνται αὐτὴν οἱ ἄλλοι πιέζουσιν αὐτούς καὶ βίᾳ ἐπιβαλλομένην. Τούτου ἕνεκα πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ τύπου τούτου ἀποκτώσι μυστηριώδη τινὰ δυνάμιν καταγοητεύουσιν πρὸ πάντων τοὺς ἐξωστρεφεῖς, ὧν θίγεται τὸ ἀσυνείδητον. Ἄλλ' ἢ εἰς τὰ ἄκρα ἐπίτασις μεταβάλλει τὴν μαγικὴν αὐτὴν δυνάμιν τοῦ κατ' ἔντασιν συναισθήματος εἰς χυδαίαν καὶ θρασεῖαν φιλαρχίαν, εἰς κενοδοξίαν καὶ νοσηρὰν ῥοπήν εἰς τυραννικὴν πίεσιν. Ἐντεῦθεν παράγεται τύπος ἰδίᾳ γυναικὸς διακρινομένης διὰ τὴν ἀχαλίνωτον φιλοδοξίαν καὶ διὰ τὴν δολίαν θηριωδίαν. Ἐντεῦθεν ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν γνησίαν νεύρωσιν εἶναι βραχεῖα.

Ὁ τύπος οὗτος εἶναι ὁμαλός, ἐν ὧν τὸ ἐγὼ συναισθάνεται ἑαυτὸ ὑποδεέστερον τοῦ ὅλου ὑποκειμένου καὶ διὰ τοῦ συναισθήματος ἐκδηλοῦται τι ἀνώτερον καὶ κραταιότερον τοῦ ἐγώ. Ἄλλ' ἐὰν τὸ ἐγὼ ὀλοσχερῶς καταπιέζον τὴν ἐπιρροὴν τῆς διανοήσεως ὑψωθῇ ὑπὲρ τὸ ὑποκείμενον,¹ τότε αὕτη ἀντιτάσσει ἐκ τοῦ ἀσυνείδητου ἀντίστασιν ἀκατάβλητον, προβαλλομένην δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον. Τὸ ὑποκείμενον γενόμενον ἐγωϊστικὸν συναισθάνεται ἀσαφῆ μὲν ἀλλ' ἰσχυρὰν τὴν δυνάμιν καὶ τὴν σημασίαν τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὅποια προσεπάθησε τὸ ἐγὼ νὰ στερήσῃ πάσης ἀξίας. Ἡ συνείδησις ἀρχίζει νὰ ὑποπιτεύῃ

1. Ὑποκείμενον εἶναι ἡ ὅλη ψυχὴ, τῆς μικροῦ μέρος εἶναι τὸ ἐγὼ.

«τί σκέπτονται οἱ ἄλλοι περὶ αὐτῆς». Σκέπτονται δέ, ὡς εἰκός, οὗτοι (ὡς νομίζει ὁ πάσχων ἐνδοστρεφῆς) εὐτελῆ καὶ κακά, καταδιώκουν καὶ διαβάλλουν ἐν κρυπτῷ κ.τ.τ. Τὰ δεινὰ δὲ ταῦτα ἀνάγκη νὰ προλαμβάνη ὁ πάσχων ὠτακουστῶν, διαβάλλων καὶ αὐτὸς καὶ παντοῖα ἄλλα διεστραμμένα μηχανώμενος. Ὑποχείριος τοῦ κόσμου τῶν ἀντικειμένων οὕτω γινόμενος ὁ ἐνδοστρεφῆς μάτην ἀγωνίζεται διὰ σπασμωδικῶν προσπαθειῶν καὶ διὰ παντὸς κακοῦ ἢ χυδαίου μέσου νὰ μεταβάλῃ τὴν ὑποτέλειαν αὐτοῦ εἰς ὑπεροχὴν. Ἄλλ' ὅσῳ μᾶλλον ἀγωνίζεται διὰ τῶν μέσων τούτων, τόσῳ ἰσχυρότερα γίνονται τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας. Ἐν τέλει δὲ ὁ ἀγὼν ἐπιφέρει πλήρη ἐξάντλησιν.

Τὸ εἶδος τῆς νευρώσεως, εἰς ὃ φέρεται δι' ὑπερβολῶν ὁ τύπος αὗτος, εἶναι μᾶλλον ἢ νευρασθένεια καὶ ψυχασθένεια παρὰ ἢ ὑστερία. Εἰς δὲ τὰς γυναῖκας ἐκδηλοῦται ἡ νεύρωσις αὕτη καὶ δι' ἰσχυρῶν σωματικῶν ὀχλήσεων, ὡς δι' ἀναιμίας καὶ τῶν μετ' αὐτῆς συμπαρομαρτουσῶν καταστάσεων.

δ. Ὁ ἐνδοστρεφῆς καὶ αἰσθησὶν τύπος.

Τὸ αἶσθημα εἶναι, ὡς γνωστόν, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀντικειμένων ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου. Οὔτε τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ οὔτε τὸ ὑποκείμενον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ παράγουν αἶσθημα. Ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὁ ἕτερος τῶν ἀναγκαίων παραγόντων τοῦ αἰσθήματος, εἶναι δυνατὸν νὰ καταδειχθῇ διὰ τοῦ ἐξῆς ἐκ τῶν πολλῶν παραδείγματος. Ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τοπίον ζωγραφίζεται ὑπὸ πολλῶν ζωγράφων αἱ δὲ εἰκόνες διαφέρουν ἀλλήλων ὄχι μόνον ἕνεκα τῆς διαφοροῦ δεξιότητος τῆς χειρός, ἀλλὰ κυρίως ἕνεκα τοῦ διαφοροῦ τρόπου τοῦ παρατηρεῖν καὶ ἕνεκα τῆς διαφοροῦ γενικῆς ψυχικῆς καταστάσεως ἐκάστου, καθ' ὃν χρόνον ζωγραφίζει.

Εἰς τὴν γένεσιν ἐνδοστρεφοῦς αἰσθήματος συντελεῖ πολὺ περισσότερον ἢ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου παρὰ ὃ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου προερχόμενος ἐρεθισμός.

Εἶναι δὲ πολλάκις δυνατόν οὕτω σφόδρα νὰ ὑπερέχη ἡ δύναμις τοῦ ὑποκειμένου, ὥστε ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀντικειμένου νὰ μὴ εἶναι τι πλεόν ἀπλοῦ ἐρεθισμοῦ, ἀφορμὴν μόνον δίδοντας εἰς τὴν γένεσιν τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ εἶναι κυρίως ὑποκειμενικόν.

Ἡ κατ' αἰσθησιν ὑποκειμενικὴ ἀντίληψις εἶναι λίαν σημαντικῶς διάφορος τῆς ἀντικειμενικῆς. Παραβάλλων τις αὐτὴν πρὸς τὸ ἀντικείμενον δυσχερῶς καὶ μόνον ἐμμέσως, διὰ τινῶν ὀλίγων σημείων, δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν ἐν αὐτῷ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουν πάρα πολλά στοιχεῖα ἐκ τῶν μυθίων τῆς ψυχῆς προερχόμενα, ἅτινα οὐδὲν κοινὸν ἔχουν μετὰ τῶν σαφῶς συνειδητῶν γεγονότων. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα παράγονται ἐκ προδιαθέσεων, αἵτινες ἐπλάσθησαν διὰ τῆς ψυχικῆς τοῦ ἀνθρώπου προσαρμογῆς ἀπὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν. Ὁ ἐξωτερικὸς δὲ ἐρεθισμὸς ἀπλῶς χρησιμεύει εἰς τὴν παρόρμησιν τῶν προδιαθέσεων τούτων εἰς τὴν δημιουργίαν μυθικῶν εἰκόνων, πιθανῶν παραστάσεων περὶ μελλόντων γεγονότων, προαισθημάτων κ.τ.τ.

Ἡ μὲν ἐξωστρεφῆς αἰσθησις συλλαμβάνει τὸ στιγμιαῖον καὶ τὸ ἀμέσως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν σαφέστατα ὑπάρχον. Ἡ δὲ ἐνδοστρεφῆς ἀναπτύσσεται πρὸς τὸ βάθος τῶν προαισθημάτων, βλέπει τρόπον τινά, ὡς θὰ ἐβλεπε συνειδησις ζῶσα βίον ἑκατομμυρίων ἐτῶν.

Οἱ τὸ ἐνδοστρεφές αἰσθημα πρῶτην ψυχικὴν λειτουργίαν ἔχοντες ἀποτελοῦν τὸν ἐνδοστρεφῆ κατ' αἰσθησιν τύπον. Ὁ παρατηρητῆς οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ προεικάσῃ, τί τῶν ἀντικειμένων θὰ προσενηήσῃ ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἐνδοστρεφῆ καὶ τί δὲν θὰ προσενηήσῃ. Ἐκπλήττει τούναντίον πολλάκις ὁ ἐνδοστρεφῆς διὰ τῆς ἡρεμίας του, ἣτις ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν της εἰς τὴν πρὸς τὸ ἀντικείμενον ἐν γένει ἀσυνειδητον ἀδιαφορίαν.

Παρά τῷ ὑγιεῖ ἐνδοστρεφεῖ εἰς τὴν γένεσιν τοῦ αἰσθήματος εἶναι βεβαίως ἀναγκαῖος ὁ ἐξωτερικὸς ἐρεθισμὸς, ἀλλ' ἡ παραγομένη εἰκὼν εἶναι τις διάφορος ἐκείνης, ἣν θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι θέλει παραχθῆ, λαμβάνων ὑπ' ὄψει τὴν ἐξωτερικὴν τῶν ἀντικειμένων κατάστασιν. Ὑποκειμενικόν, ἐκ τοῦ ὀμαδικοῦ

κυρίως άσυνειδήτου καταγόμενον, περιεχόμενον σπεύδει και οίονει συλλαμβάνει την επίδρασιν του άντικειμένου. "Όσω δέ Ισχυροτέρα ή έκ του άσυνειδήτου ενέργεια, τόσω ζωηρότερα και επικρατέστερα τά υποκειμενικά του αίσθήματος στοιχεία, άτινα έν τέλει δύνανται νά εξαφανίσουν την επίδρασιν του άντικειμένου. Έντεϋθεν δέ γεννάται εις μέν τό άντικείμενον τό συναίσθημα τής άφαιρέσεως άπ' αυτού πάσης αξίας, εις δέ τό υποκείμενον παραισθήσεις, αίτινες βέβαια μόνον εις προφανώς νοσοϋντας προβαίνουσιν ούτως, ώστε νά μή δύνανται πλέον οϋτοι νά διακρίνουν τό πραγματικόν άντικείμενον άπό του υποκειμενικού αίσθήματος.

Κατά κανόνα όμως την επίδρασιν του άντικειμένου δέχεται τό υποκείμενον οίονει μετά τινος εϋμενοϋς οϋδετερότητος, ήτις πάντοτε τείνει εις συμβιβασμούς. Τό καθ' ύπερβολήν δηλαδή ταπεινόν έν τοίς άντικειμένοις άνυψοϋται πως, τό δέ καθ' ύπερβολήν ύψηλόν ταπεινοϋται όλίγον, ό ένθουσιασμός καταστέλλεται, τό άσύνηθες περιορίζεται έντός τών όρίων του συνήθους, τό δέ άκόλαστον χαλιναγωγεΐται. Άποβλέπουσι δέ ταϋτα εις τόν περιορισμόν τής επιρροής του άντικειμένου έντός τών αναγκαίων όρίων.

"Όθεν και ό κατ' αΐσθησιν ένδοστρεφής στενοχωρεΐ μέν άπλώς τους περι' αυτόν έφόσον οϋτοι δέν άμφιβάλλουν περι' τής άθωότητος αυτού· εάν δ' όμως αύτη άμφισβητήται, γίνεται οϋτος τό θυμα τής επιθέσεως τών άλλων. Και άνέχονται μέν οί ένδοστρεφείς οϋτοι κατά κανόνα τας επιθέσεις τών άλλων, έκδικοϋνται όμως κατ' άλλον άπρόσφορον τρόπον, δι' Ισχυράς δηλαδή παθητικής άντιστάσεως, δι' άμεταπειστίας και δυστροπίας.

Έάν δέν ύπάρχη Ισχυρά καλλιτεχνική Ικανότης προς εκδήλωσιν, πᾶσαι αι έντυπώσεις Ισχωροϋν βαθύτατα και καταμαγεϋουν την συνείδησιν του ένδοστρεφοϋς, ήτις δέν δύναται νά γίνη κυρία τής γοητευούσης έντυπώσεως δια συνειδητής εκφράσεως αύτης. Έπειδή δέ ή διανόησις και τό συναίσθημα είναι, ως μάλλον άσυνειδήτα, άνανάπτυκτα, ό ένδοστρεφής κατ'

αἰσθησιν τύπος κατέχει μόνον τὰ ὀλίγα ἀναγκαῖα εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν κατώτερα εἶδη ἐκφράσεως. Μὴ δυνάμενος ἄρα ὁ τύπος οὗτος νὰ ἐκφράζη συμμετρῶς τὰς ὑποκειμενικὰς αὐτοῦ ἀντιλήψεις, λίαν δυσχερῶς κατανοεῖται ὑπὸ τῶν ἄλλων· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ἐαυτὸν κατανοεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ἀναπτυσσόμενος ὁ τύπος οὗτος ἀπομακρύνεται ἀκόμη περισσώτερον τῆς πραγματικότητος καί, χωρὶς βέβαια νὰ ἔχη συνείδησιν τοῦ πράγματος, γίνεται ἔρμαιον τῶν ὑποκειμενικῶν αὐτοῦ ἀντιλήψεων, ζῆ ἐν κόσμῳ μυθικῶ, ἐνθα ἄνθρωποι, ζῶα, ποταμοί, οἰκίσαι κλπ. φαίνονται εἰς αὐτὸν τὸ μὲν ὡς εὐμενεῖς Θεοί, τὸ δὲ ὡς δυσμενῶς διακείμενοι δαίμονες. Κρίνει δὲ καὶ πράττει συμφώνως πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ταύτας. Ἐάν δὲ ποτε ἀνακαλύψῃ, ὅτι τὰ αἰσθήματα ταῦτα εἶναι ὅλως διάφορα τῆς πραγματικότητος, καταλαμβάνεται ὑπὸ λύπης καὶ κατανοεῖ, ὅτι ἡ ψυχικὴ αὕτη κατάστασις δὲν εἶναι ὑγιής.

Εἰς τὸ ἀσυνείδητον ἀπωθεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ τύπου τούτου κυρίως ἡ ἐνόρασις, ἣτις παραμένει ἀρχαΐζουσα ἐξωστρεφής. Ἐνῶ δηλαδὴ ἡ ἐνόρασις παρὰ τῷ οἰκείῳ ἐξωστρεφεῖ τύπῳ διακρίνεται διὰ τὴν ἐφευρετικότητα περὶ πᾶν τὸ δυνατόν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀντικειμένων, ἡ ἀρχαΐζουσα ἐξωστρεφής ἐνόρασις τοῦ κατ' αἰσθησιν ἐνδοστρεφοῦς τούναντίον ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς εἰς τὸ ἀσυνείδητον ἀπωθήσεως ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ὀσφραίνεται πᾶν τὸ ἀμφίβολον, νὰ ὑποπτεύῃ ὅ,τι ταπεινὸν καὶ ἐπικίνδυνον κρύπτει ἡ πραγματικότης.

Ἐν ὅσῳ ὁ κατ' αἰσθησιν ἐνδοστρεφής δὲν ἀπομακρύνεται παρὰ πολὺ ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου, ἡ ἀσυνείδητος ἐνόρασις δρᾷ σωτηρίως ὡς ἀντίρροπον τῆς εἰς φανταστικὰς παραστάσεις καὶ εἰς τὴν εὐπιστίαν ῥεπούσης τάσεως τῆς συνειδήσεως. Ἄλλ' ἐάν ἡ ὑπερβολικὴ ἀπώθησις ἀναγκάσῃ τὸ ἀσυνείδητον εἰς φανερόν ἀνταγωνισμόν πρὸς τὴν συνείδησιν, γεννῶνται ἔμμονοι ἰδέαι καὶ τὰ ἄλλα ἐν γένει φαινόμενα τοῦ εἴδους ἐκείνου τῶν νευρώσεων, εἰς ἃ κατὰ κανόνα ὑπόκεινται οἱ ἐνδοστρεφεῖς ἐν γένει, εἰς τὴν κατεξαντλοῦσαν δηλαδὴ ψυχασθένειαν.

6. Ὁ ἐνδοστρεφῆς ἐνορατικὸς τύπος.

Ἡ ἐνδοστρεφῆς ἐνόρασις ἀποβλέπει εἰς τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀσυνειδήτου, τὰ ὅποια δυνάμεθα καταχρηστικῶς νὰ ὀνομάσωμεν ἐσωτερικὰ ἀντικείμενα. Εἶναι δὲ ταῦτα καθαρῶς ὑποκειμενικαὶ εἰκόνες μὴ ὑπάρχουσαι ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἐμπειρίᾳ, ἀποτελοῦσαι δὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀσυνειδήτου. Αἱ εἰκόνες αὗται εἶναι προϋόντα τῆς ἀπρόσιτου εἰς ἡμᾶς οὐσίας του καὶ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως τῆς ἐνορατικῆς λειτουργίας.

Καὶ ἡ ἐνόρασις ἔχει τὸν ὑποκειμενικὸν αὐτῆς παράγοντα, ὅστις ἐν τῇ ἐνδοστρεφεῖ εἶναι ὁ κύριος.

Εἰς ἐνέργειαν δύνανται νὰ κινήσουν τὴν ἐνδοστρεφῆ ἐνόρασιν ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα· ἀλλ' αὕτη ἀφορμὴν μόνον ἐκ τούτων λαμβάνουσα ἀποβλέπει εἰς τὸ ἐνδοθεν παραγόμενον καὶ οὐχὶ εἰς ἐκεῖνα.

Ἡ μὲν ἐνδοστρεφῆς αἴσθησις περιορίζεται κυρίως εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν φαινομένων, ἅτινα ἀφορμὴν ἔχουν τὴν μεταβίβασιν νευρικῶν ἐρεθισμῶν, προερχομένων ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου. Ἡ δ' ἐνόρασις καταστέλλει τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὑποκειμενικοῦ παράγοντος καὶ συλλαμβάνει τὴν εἰκόνα, ἣτις προεκάλεσε τὸν ἐρεθισμόν τῶν νεύρων. Πρὸς κατανόησιν ὁ Γιούγκ παραθέτει τὸ ἑξῆς παράδειγμα. Ἄς ὑποθέσωμεν, λέγει, ὅτι τις προσβάλλεται ὑπὸ ψυχογενοῦς ἰλιγγου. Κατ' αὐτὸν κατ' αἴσθησιν μὲν γίνεται ἀντιληπτὴ λεπτομερῶς ἡ ἰδιάζουσα ποιότης τῆς ταραχῆς τῶν νεύρων, ἡ ἰσχύς, ἡ διάρκεια, ὁ τρόπος τῆς γενέσεως καὶ τῆς καταπαύσεως αὐτῆς. Ἡ δ' ἐνόρασις προάγεται μὲν εὐθύς εἰς ἐνέργειαν ἐκ τοῦ αἰσθήματος, προσπαθεῖ ὅμως νὰ συλλάβῃ τὴν ὀπισθεν αὐτοῦ κρυπτομένην ἐσωτερικὴν εἰκόνα, ἣτις προεκάλεσε τὸ διὰ νευρικῆς ταραχῆς ἐκδηλούμενον φαινόμενον, δηλαδὴ τὸν ἰλιγγόν. Βλέπει π.χ. τὴν εἰκόνα ἀνδρὸς ἀμφιταλαντευομένου, ὅστις ἐπλήγη ὑπὸ βέλους εἰς τὴν καρδίαν. Ἡ εἰκὼν αὕτη καταγοητεύει καὶ ἡ ἐνορατικὴ ἐνέργεια εὐχαρίστως τείνει εἰς τὴν λεπτομερῆ αὐτῆς παράστασιν· σταθερῶς διατηρεῖ τὴν εἰκόνα ταύτην, ἥς ζωηρότατα παρίσταται πᾶσα μεταβολὴ

ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως μέχρι τῆς τελικῆς ἐξαφανίσεως. Οὕτως ἡ ἐνδοστρεφῆς ἐνόρασις ἀντιλαμβάνεται πάντα τὰ ἐνδοτάτα γεγονότα μετὰ τῆς αὐτῆς περίπου σαφηνείας, μεθ' ἧς ἡ ἐξωστρεφῆς αἰσθησις τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα.

Ὅθεν αἱ ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου καταγόμεναι εἰκόνες ἐνορατικῶς ἐμφανίζονται ὡσάν αἰσθητὰ πράγματα, ὡσάν ἀντικείμενα, ἀποκεχωρισμένα ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου, ὡς ὑπάρχουσαι καθ' ἑαυτάς. Διὰ τοῦτο εἰς τὸν κατὰ τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα καταληφθέντα ὑπὸ ἱλίγγου ἐνδοστρεφῆ ἐνορατικὸν οὐδαμῶς ἐπέρχεται, ὅτι ἡ παρατηρηθεῖσα εἰκὼν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδοθῆ ἐντελῶς εἰς αὐτόν.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ὁ Γιούγκ ἰσχυρίζεται, ὅτι ἐξηκρίβωσε παρὰ πολλοῖς ἐνδοστρεφέσι.

Αἱ εἰκόνες, τὰς ὁποίας ἀφθόνως παράγει ἡ δημιουργικὴ τῆς ἐνοράσεως δύναμις, ἐκ πρώτης ὄψεως, φαίνονται ἀχρηστοί, οὐδεμίαν ὠφέλειαν πρακτικὴν παρέχουσαι. Ἄλλ' ὁμως ἡ ψυχικὴ αὕτη λειτουργία, ἣτις εἶναι ἡ πασῶν ἀλλοτριωτάτη πρὸς τὸν ἐξω κόσμον, εἶναι ἀναγκαῖα χάριν τῆς ψυχικῆς ἰσορροπίας εἰς πάντα ἄνθρωπον ἐν τινι βαθμῷ, ὡς ἐπίσης χάριν τῆς ψυχικῆς ἰσορροπίας παντὸς λαοῦ ἀναγκαῖος εἶναι ὁ ἐνδοστρεφῆς ἐνορατικὸς τύπος.

Εἰς τὸν τύπον τοῦτον ὀφείλει ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς τοὺς προφήτας αὐτοῦ.

Κατ' ἐνόρασιν ἐνδοστρεφῆ συλλαμβάνονται εἰκόνες, αἵτινες εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἐν γένει τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου, οἷα διεπλάσθη ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων δι' ἀπείρων προσαρμοστικῶν ἐπαναλήψεων.

Ἄλλὰ τὸ ἀσυνειδήτου δὲν εἶναι τι ὅλως πάγιον καὶ ἀμετάβλητον, τούναντίον συζῶν μετὰ τοῦ ὅλου ἀνθρώπου μεταβάλλεται ἕνεκα τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιδράσεως τῶν συμβαινόντων ἐν γένει, χωρὶς ὁμως νὰ ἀλλοιωθῆ ἡ κυρία σύστασις αὐτοῦ, ἡ προελθοῦσα, ὡς εἶπομεν, ἐξ ἀναριθμητῶν προσαρμογῶν. Διὰ τοῦτο ἡ ἐνδοστρεφῆς ἐνόρασις, ἐπειδὴ ἀντιλαμβάνεται τὰ βαθύτατα τῶν ψυχικῶν γεγονότων, παρέχει πολλάκις φαινό-

μενα σπουδαιότατα εἰς τὴν ὀρθὴν ἀντίληψιν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐν γένει συμβαινόντων. Μάλιστα δὲ δύναται ἡ ψυχικὴ αὕτη λειτουργία νὰ προῖδῃ σαφέστερον ἢ ἀσαφέστερον καὶ τὸ μέλλον νὰ συμβῆ. Ἡ προφητικὴ δὲ αὕτη δύναμις αὐτῆς δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ ἐκ τῆς στενωτάτης αὐτῆς συναφείας μετὰ τῶν ψυχικῶν ἐκείνων διαθέσεων, αἵτινες ἐκ παλαιοτάτων χρόνων δι' ἐπαναλήψεων παγιούμεναι, μικρὰς ἀφορμῆς δοθείσης, δύνανται νὰ ἐκδηλώνουν τὴν ἔννομον ῥοὴν τῶν ἐμπειρικῶν γεγονότων ἐν γένει, πρὶν ἢ αὕτη συντελεσθῆ ἔντελῶς.

Οἱ ἔχοντες κυρίαν ψυχικὴν λειτουργίαν τὴν ἐνδοστρεφῆ ἐνόρασιν ἀποτελοῦν τὸν ἐνδοστρεφῆ ἐνορατικὸν τύπον. Εἰς τοῦτον ὑπάγονται τὸ μὲν οἱ μυστικοὶ ὄνειροπόλοι καὶ οἱ προφῆται, τὸ δὲ οἱ φαντασιόπληκτοι καὶ καλλιτέχναι. Ἐπειδὴ δὲ ἐν γένει ὁ τύπος οὗτος ἔχει ἰσχυρὰν κλίσιν νὰ περιορίζεται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀντίληψιν εἰκόνων, κανονικῶς ἴσως εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν τύπος τοῦ ἐνδοστρεφοῦς καλλιτέχνου ἐν γένει.

Ὁ ἐνδοστρεφῆς ἐνορατικὸς κύριον μὲν ἔχει ἔργον τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι εἰκόνας, αἵτινες κατὰγονται ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου ἂν δ' ὁ καλλιτέχνης εἶναι καὶ δημιουργός, καὶ διαπλάσσει αὐτάς ἐλευθέρως.

Ὁ φαντασιόπληκτος ἐνορατικὸς οἶονεὶ ἔχει εἰκόνας ἐποπτικάς, ὑπὸ τῶν ὁποίων παθητικῶς ἐν πολλοῖς διορίζεται ὁ βίος του.

Ἰσχυρὰ καὶ βαθεῖα ἐνόρασις συνοδεύεται ὑπὸ ἐξαιρετικῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τῆς αἰσθητῆς, ἀπὸ τῆς χειροπιαστῆς, πραγματικότητος. Ὁ τοιοῦτος δὲ ἐνορατικὸς γίνεται αἶνιγμα εἰς τοὺς περὶ αὐτόν.

Ἐὰν δ' ὁ καλλιτέχνης ἔχη βαθυτέραν τὴν δύναμιν τῆς ἐνόρασεως, τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ προκαλοῦν ἰδιάζουσαν ἐντύπωσιν διὰ τὸ ἀσχετον πρὸς τὸν αἰσθητὸν κόσμον, διὰ τὸ ἰδιότροπον καὶ πολλακίς τερατώδες· δυνατὸν δὲ ταῦτα νὰ εἶναι ὠραιότατα καὶ ὑπέροχα ἢ ταπεινά καὶ ἀσήμαντα.

Ἐὰν παρὰ τὴν ἐνόρασιν ἔχει ἰσχύοντινα ἀξίαν λόγου καὶ ἡ κρίσις, ἀντὶ τοῦ καλαισθητικοῦ ἔχομεν τὸν ἠθικολόγον ἐνδοστρεφῆ ἐνορατικόν. Οὗτος δὲν ἀρκεῖται ἀπλῶς εἰς τὴν ἀντίλη-

ψιν εικόνων, τὴν καλαισθητικὴν αὐτῶν ἐκτίμησιν καὶ τὸν μεταπλασμόν αὐτῶν· ἀλλ' ἀναφέρων αὐτάς εἰς ἑαυτὸν προβάλλει τὸ ἐρώτημα: «Τίνα σημασίαν ἔχει τὸ δράμα μου δι' ἐμέ καὶ τὸν ἄλλον κόσμον; Τίνα καθήκοντα καὶ προβλήματα δι' ἐμέ καὶ τὸν ἄλλον κόσμον γεννῶνται ἐξ αὐτοῦ;» Εἰς τὸν γνήσιον ἐνορατικόν, τὸν ἀπωθοῦντα τὴν κρίσιν, οὐδέποτε σχεδὸν γεννῶνται τοιαῦτα ἐρωτήματα· τὸ μόνον σχεδὸν αὐτοῦ ἐρώτημα εἶναι τὸ περὶ τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως τῆς ἀντιλήψεως. Τούτου δὲ ἕνεκα τὸ ἠθικὸν πρόβλημα εἶναι δι' αὐτὸν ἀκατανόητον ἢ καὶ ὄλως ἀτοπον. Ὁ ἔχων ὁμοίως καὶ τὴν προδιάθεσιν εἰς τὸ κρίνειν ἱκανῶς ἰσχυρὰν ἐνορατικὸς ζητεῖ τὴν σημασίαν τοῦ δράματός του, τὴν ἠθικὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ. Πολλάκις ἰσχυρὰν συναισθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀφομοιώσῃ πλήρως τὸ δράμα του, νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὸ ἐν τῇ ζωῇ του. Οὕτω δὲ ἡ μὲν ζωὴ αὐτοῦ ὄντως προσαρμόζεται πρὸς τὸ ἐνδότατον καὶ αἰώνιον τοῦ συμβαίνοντος ἐν γένει νόημα, ἀπροσάρμοστος ὁμοίως παραμένει ἐν πολλοῖς πρὸς τὴν ὄντως ἐκάστοτε ὑπάρχουσαν πραγματικότητα. Τούτου δὲ ἕνεκα ἀκατάληπτος ὑπὸ τῶν ἄλλων παραμένων δὲν δύναται νὰ δρᾷ καὶ νὰ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν ἄλλων σημαντικῶς. Ἡ γλῶσσα τοῦ τοιοῦτου ἐνορατικοῦ δὲν εἶναι ἡ γενικῶς καὶ συνήθως λαλουμένη, ἀλλὰ τις ἀσυνήθης καὶ καθ' ὑπερβολὴν ὑποκειμενικὴ καὶ ἐστερημένη πειστικότητος. Ἰκανὸς εἶναι οὗτος νὰ κηρύττῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ, ἡ δὲ φωνὴ αὐτοῦ εἶναι φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ὁ ἐνδοστρεφὴς ἐνορατικὸς ἀπωθεῖ πρὸ πάντων τὴν κατ' αἴσθησιν ἀντίληψιν ἀντικειμένων. Διὰ τοῦτο ἡ ἀσυνείδητος αὐτοῦ προσωπικότης εἶναι ἐξωστρεφὴς κατ' αἴσθησιν καὶ δὴ, ὡς μὴ καλλιεργηθεῖσα συνειδητῶς, ἀρχαίζουσα. Ἐὰν ἡ συνειδητὴ ἐνδοστρέφεια αὐξηθῇ ὑπερβολικῶς, ὥστε ἡ συνείδησις νὰ καταληφθῇ ἐντελῶς ὑπὸ τῶν κατ' ἐνόρασιν ἐσωτερικῶν ἀντιλήψεων, ἡ ἀντίθεσις τοῦ ἀσυνειδήτου γίνεται ἰσχυροτέρα καὶ ἐκδηλοῦται δι' ἐμμόνων αἰσθημάτων, διακρινόμενων διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ὑποδούλωσιν εἰς τὰ ἀντικείμενα. Τὸ εἶδος τῆς νευρώσεως εἰς ἣν συνήθως ὑπόκεινται οἱ ἐνδοστρε-

φείς ένορατικοί χαρακτηρίζεται δι' ύποχονδρίας, δι' ύπερβολικῆς εὐαισθησίας τῶν αἰσθητηρίων, δι' ἐμμόνου δεσμεύσεως πρὸς ὠρισμένα πρόσωπα καὶ ἀντικείμενα.

7. Ἡ μεγάλη σημασία τοῦ ἐνδοστρεφοῦς ένορατικοῦ καὶ τοῦ κατ' αἰσθησιν ἐνδοστρεφοῦς.

Ἐκ τῶν γενικῶν παρατηρήσεων τοῦ Γιούγκ περὶ τοῦ ἐνδοστρεφοῦς κατ' αἰσθησιν καὶ τοῦ ἐνδοστρεφοῦς ένορατικοῦ, αἵτινες εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσαι, καλὸν κρίνομεν νὰ παραθέσωμεν τινάς.

Στερούμενοι οἱ δύο οὔτοι τύποι τῆς ἱκανότητος καὶ προθυμίας νὰ ἐκδηλώνωνται πρὸς τοὺς ἄλλους, δὲν παρέχουν γεγνημένα ἐπαρκῆ, ἀφ' ὧν ἀφορμώμενος ὁ παρατηρητῆς νὰ δύναται νὰ κρίνη περὶ αὐτῶν ὀρθῶς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐνέργεια αὐτῶν στρέφεται κυρίως πρὸς τὰ ἔνδον, ὀρατὸν ὑπὸ τῶν ἄλλων εἶναι κρυφίνουσα, ἐπιφυλάξεις, ἀδιαφορία ἢ ἀβεβαιότης καὶ φαινομενικῶς ἀμηχανία ἄλογος. Τὸ ἐκδηλούμενον συνήθως προέρχεται ἐκ τῶν δευτερευουσῶν καὶ σχετικῶς ἀσυνειδήτων λειτουργιῶν, αἵτινες, ὡς εἶκος, δὲν εἶναι ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμέναι καὶ ἐπομένως ἀρχαίζουσι. Διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι οὔτοι εὐκόλως πίπτουν θύματα προκαταλήψεων καὶ ὑποτιμῶνται ἢ τούλάχιστον δὲν κατανοοῦνται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν ἔχουν ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένην τὴν κρίσιν, οὐδ' αὐτοὶ κατανοοῦν ἐπαρκῶς ἑαυτοὺς, ἀποροῦν δέ, διατὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων δὲν ἐκτιμῶνται δεόντως. Δὲν δύνανται οὔτοι νὰ κατανοήσουν, ὅτι ὅσα μὲν δύνανται νὰ ἐκδηλώσουν πρὸς τὰ ἔξω, ὡς προερχόμενα ἐκ δευτερευουσῶν παρ' αὐτοῖς λειτουργιῶν, δὲν εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξία· ὅσα δὲ ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσιν ἀξιόλογα, ἀδυνατοῦν νὰ ἐκφράσουν οὕτως, ὥστε νὰ γίνωνται καταληπτὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων. Πρὸς δὲ τούτοις ἐν γένει αἱ ἀνακοινώσεις αὐτῶν στεροῦνται τῆς προσηκούσης θερμότητος καὶ πειστικότητος.

Ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους συμπεριφορὰ εἶναι πολλάκις ἀποκρου-